

Zasady opracowywania projektu dyplomowego

(Instytut Nauk Prawnych i o Bezpieczeństwie PUSB)

kierunki: **Bezpieczeństwo Wewnętrzne, Administracja**

poziom studiów: **studia pierwszego stopnia (licencjackie)**

profil studiów: **praktyczny**

Każdy student, w celu osiągnięcia wszystkich kierunkowych oraz przedmiotowych efektów uczenia się, zobowiązany jest do przygotowania, na trzecim roku studiów licencjackich, projektu dyplomowego. Przygotowanie projektu dyplomowego to proces obejmujący trzy fazy:

1. Faza wstępna, na którą składać się będzie wybór promotora. Student ma prawo wybrać promotora (opiekuna projektu) spośród pracowników naukowych i dydaktycznych zaproponowanych przez Dyrektora Instytutu w terminie do 30 października. Promotor (opiekun projektu) powinien posiadać wiedzę i doświadczenie praktyczne.
2. Faza koncepcyjno-metodologiczna, która polegać będzie na opracowaniu części teoretycznej projektu badawczego.
3. Faza praktycznej realizacji badań i prezentacji uzyskanych wyników badawczych.

Dla realizacji projektu dyplomowego niezbędne jest posiadanie przez studenta następujących umiejętności:

- selekcji materiału oraz sprawności analizy literatury przedmiotu i dokonywania syntezy treści;
- diagnozowania problemu i planowania działalności badawczej w odniesieniu do problemu/sytuacji konkretnego podmiotu, grupy osób, instytucji lub środowiska administracyjnego i bezpieczeństwa;
- konstruowania narzędzi badawczych, prowadzenia procesu analitycznego, przetwarzania uzyskanych danych, prowadzenia trafnego wniosku i logicznego argumentowania;

- docierania do różnych źródeł informacji, selekcjonowania wiarygodnych i adekwatnych danych, porządkowania i przetwarzania danych zgodnie z celami projektu;
- w przypadku projektu o charakterze wdrożeniowym – niezbędne są umiejętności praktycznego wdrażania zaprojektowanych działań naprawczych oraz dokonywania ich ewaluacji.

Wymogi merytoryczne, metodyczne i formalne stawiane wobec indywidualnych projektów badawczych oraz kryteria ich oceny.

1. Wymogi merytoryczne stawiane projektom dyplomowym (licencjackim).

Tematyka projektu dyplomowego powinna dotyczyć obszaru kierunku studiów lub specjalności wybranej przez dyplomanta. Projekt powinien charakteryzować się użytecznym podejściem do rozwiązania konkretnego praktycznego problemu. Może mieć formę projektu analitycznego lub wdrożeniowego. Niezbędne jest wskazanie potrzeby rozpoczęcia badań oraz użyteczności planowanego rezultatu końcowego projektu dla konkretnego odbiorcy. Przykładowo – projekt może mieć formę raportu badawczego, który analizuje stan bezpieczeństwa społeczności lokalnej konkretnej gminy (projekt analityczny) lub planów zarządzania kryzysem powstałym na skutek pojawienia się zagrożeń naturalnych lub/i antropogenicznych (projekt wdrożeniowy). Zadania realizowane w ramach indywidualnych projektów badawczych, stanowią część ogólniejszego programu badawczego, którego ostatecznym rezultatem może być kompleksowa analiza szerszych problemów naukowych, np. opracowania materiału, który posłużyć może do zbadania i zdiagnozowania wybranych aspektów bezpieczeństwa mieszkańców obszaru danego województwa.

Projekt dyplomowy musi obejmować badania empiryczne, których przedmiot, zakres, zastosowane narzędzia i metody badawcze, powinny zostać samodzielnie określone przez dyplomanta oraz zaakceptowane przez promotora (opiekuna projektu). Badania mogą być przeprowadzone w oparciu o narzędzia badawcze właściwe naukom społecznym – np. kwestionariusz ankiety/wywiadu lub z zastosowaniem metody krytycznej analizy dokumentów i innych materiałów źródłowych. Projekt powinien zawierać liczne opracowania graficzne w postaci tabel, wykresów, schematów, zdjęć itp., stanowiących efekt pracy własnej autora.

Struktura projektu powinna odzwierciedlać przebieg (etapy) procesu badawczego. Projekt powinien zawierać:

- stronę tytułową;
- opis projektu;

- wstęp zawierający wprowadzenie do zagadnienia, motywy podjęcia tematu, krótki opis struktury i etapów pracy projektowej oraz prezentację dotychczasowego stanu badań;
- zasadniczą część projektu, na którą składać się będzie:
  - a) część teoretyczna (15-20% całości projektu), zawierającą merytoryczną stronę zagadnienia i wskazanie podstawy źródłowej projektu,
  - b) część praktyczna, w której zaprezentowane zostaną metodologiczne podstawy badań (przedmiot i cele badań, hipotezy badawcze, opis zastosowanych metod, technik i narzędzi badawczych), wyniki procesu badawczego (analizy, zestawienia, schematy, zdjęcia, wykresy itp. dokumentujące diagnozę stanu obecnego i projekcję jego rozwoju, a także społeczną ocenę istniejących/projektowanych rozwiązań badanych problemów),
- podsumowanie (wnioski i rekomendacje) oraz zakończenie (zawierające ocenę stopnia rozwiązania problemu badawczego, ogólne odniesienie do weryfikacji hipotez badawczych, wskazanie problemów, na które napotkano podczas badań oraz podanie obszarów polecanych do analizy innym badaczom (stworzenie perspektywy do dalszych badań), przedstawienie trudności (zarówno subiektywnych, jak i obiektywnych), które przyczyniły się do wystąpienia ewentualnych błędów oraz uzyskania pewnych wyników;
- załączniki, oświadczenie o samodzielności tworzenia projektu oraz oświadczenie o wyrażeniu zgody na upowszechnianie projektu.

Przykładowa, uproszczona struktura projektu:

Strona tytułowa	
Spis treści	
Opis projektu.....	
Wstęp.....	
I. Część teoretyczna.....	
II. Część praktyczna.....	
III. Podsumowanie (wnioski i rekomendacje).....	
Zakończenie.....	
Bibliografia.....	
Spis opracowań graficznych.....	
Załączniki.....	

2. Wymogi metodyczne.

Projekt powinien potwierdzać praktyczne umiejętności studenta w zakresie przeprowadzania badań empirycznych oraz opracowywania zgromadzonego materiału. Autor projektu dyplomowego musi wykazać się, w szczególności, wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami społecznymi z zakresu:

- wyszukiwania różnorodnych źródeł informacji;

- selekcjonowania wiarygodnych i rzetelnych danych;
- porządkowania pozyskanych danych;
- nawiązywania współpracy z instytucjami realizującymi zadania zgodne z tematyką projektu;
- konstruowania narzędzi badawczych;
- doboru grupy badawczej;
- wykorzystania odpowiednich metod i technik badawczych;
- wnioskowania i formułowania rekomendacji z przeprowadzonych badań;
- naukowego opracowania i prezentowania zgromadzonego i opracowanego materiału.

3. Wymogi formalne.

A. Maszynopis:

- format A4;
- 40-60 stron objętości całej pracy (projektu);
- preferowana czcionka: Times New Roman, rozmiar 12 pkt. (możliwy jest również wybór czcionki: Muli, rozmiar 11 pkt., Verdana, rozmiar 11 pkt. lub Calibri, rozmiar 11 pkt.)
- strony pracy (projektu) należy ponumerować (prawy dolny róg). Strona tytułowa pozostaje bez numeru;
- pomiędzy wierszami wewnątrz akapitu należy stosować odstępy (interlinia 1.5 wiersza);
- nowy wątek w pracy należy rozpoczynać od nowego akapitu. Akapit powinien zaczynać się jednolitym dla całej pracy wcięciem (1,25 cm);
- wyrównanie marginesu: lewy 3 cm, prawy 2,5 cm, górny i dolny 2,5 cm;
- w pracy mogą być zastosowane nagłówki i stopki. W takim wypadku odległość nagłówka i stopki od krawędzi strony powinna wynosić 1,25 cm. Nagłówki rozdziałów powinny być drukowane pogrubioną czcionką o rozmiarze 8-10 pkt. Nagłówek powinien zawierać temat rozdziału. Nagłówki nie powinny występować na stronie tytułowej, stronie ze spisem treści oraz na pierwszych stronach kolejnych rozdziałów;
- tekst pracy powinien być wyjustowany;
- tytuły rozdziałów (każdego stopnia) powinny być krótkie, komunikatywne. Ranga, rząd, stopień ważności tytułu powinny być w tekście zaznaczone (wyróżnione);
- rozdział i inna część pracy jemu równa (np. wstęp, podsumowanie, bibliografia) powinna rozpoczynać się od nowej strony.

Należy w tym celu tytuły:

- 1-go stopnia (tytuły rozdziałów głównych) **PISAĆ DUŻYMI LITERAMI**, bold (pogrubione), rozmiar czcionki 16 pkt.;

- 2-go stopnia (tytuły podrozdziałów), np. 2.1., tekst jak w zdaniu, bold, rozmiar czcionki 14 pkt.;
- 3-go stopnia (tytuły punktów w podrozdziałach), np. 2.5.1. tekst jak w zdaniu, rozmiar czcionki 12 pkt.;
- w podrozdziałach niższego rzędu tytuły należy podkreślać, tekst jak w zdaniu, rozmiar czcionki 12 pkt.

Uwaga:

1. Wszystkie tytuły (każdego stopnia) piszemy bez kropki na końcu.
2. Tytuł główny rozdziału należy wyśrodkować i poprzedzić go nazwą rozdziału również wyśrodkowaną napisaną czcionką rozmiar 16 pkt., bold.
3. Pozostałe tytuły mają być wyrównane do lewej, z zachowaniem akapitu 0,75.

Przykład:

ROZDZIAŁ III
TYTUŁ ROZDZIAŁU

Przykład:

1.1. Tytuł podrozdziału

B. Przypisy dolne powinny mieć numerację ciągłą, a dla ich oznaczenia używa się wyłącznie cyfr arabskich. Przypisy powinny znajdować się na dole strony, odstęp między wierszami przypisów wynosi 1,0. Sporządza się je czcionkami takimi samymi jak tekst główny z zachowaniem następującej wielkości czcionek: Times New Roman, rozmiar 10 pkt.; Muli, rozmiar 9 pkt.; Verdana, rozmiar 9 pkt.; Calibri, rozmiar 9 pkt.

- B. Służalska, J. Służalski, Pracownik Ochrony. Słownik tematyczny, Lublin 2008, s. 149.6
- J. Kowalski, Bezpieczeństwo społeczności lokalnej w praktyce, „Polityka” 2018, nr 234, s. 5.
- B. Służalska, Idea postępu cywilizacyjnego w aspekcie relatywistycznej interpretacji zagrożeń, [w:] Perspektywa bezpieczeństwa w wymiarze interdyscyplinarnym, red. T.W. Konopka, E. Męcina-Bednarek, Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach, Kielce 2017, s. 138.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz. U. nr 89, poz. 590.
- <https://rcb.gov.pl/> [11.09.2020].

C. Opracowania graficzne (tabele, wykresy, schematy, zdjęcia itp.), w przypadku umieszczenia w pracy tabeli, wykresu, rysunku, schematu czy zdjęcia określamy je jednolicie jako grafika. Rozmiar czcionki przy grafikach (tytuł i źródło) powinien wynosić 10 pkt. W całym opracowaniu powinny być one opisywane w sposób jednolity, uzgodniony z promotorem. Nad tabelą, zestawieniem, itp. wpisywany jest

numer oraz jej nazwa. Pod tabelą należy podać źródło danych. Źródło należy opisać taką samą czcionką jak przypisy. Każda z tabel, rysunków, schematów, wykresów, itp. musi zostać poprzedzona wprowadzeniem w tekście – dlaczego została zamieszczona oraz odniesieniem do podanego numeru.

D. Bibliografia i spisy końcowe - na końcu pracy musi znajdować się bibliografia, czyli alfabetyczny (według nazwisk autorów), spis publikacji (np.: książek, artykułów, aktów prawnych, stron internetowych), które zostały wykorzystane do opracowania projektu. Minimalna liczba wykorzystanych publikacji wynosi 30. Spis opracowań graficznych powinien zawierać: nazwę grafiki i jej numer (np. Grafika 1.), tytuł (np. Wszczęte postępowania i stwierdzone przestępstwa na terenie podległym KPP w Łowiczu w latach 2005 – 2010) oraz numer strony, na której grafika została zamieszczona. Na końcu pracy należy zamieścić załączniki – np.: arkusz ankiety, kwestionariusz wywiadu eksperckiego, oświadczenie o samodzielności wykonanych badań projektowych, kontrakt.

E. Uwagi końcowe

- pracę należy pisać w formie bezosobowej;
- samotne litery z końców wersów należy przenieść do następnych linii tekstu;
- tytuł grafiki (tabeli/rysunku/wykresu, zdjęcia, schematu itp.) powinien znajdować się na tej samej stronie pracy, co grafika (tabela/rysunek/wykres, zdjęcie, schemat itp.) oraz wskazanie źródła, na podstawie których zostały one przygotowane;
- w części teoretycznej projektu powołujemy się tylko na wiarygodne źródła informacji;
- unikamy odniesień do źródeł wiedzy potocznej;
- wszystkie główne części projektu (wstęp, część teoretyczna, część praktyczna; podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje, zakończenie, bibliografia, spis opracowań graficznych) powinny rozpoczynać się na nowej stronie z podaniem numeru strony;
- każdy projekt przed złożeniem do Biura Obsługi Studenta winien przejść przez Jednolity System Antyplagiatowy (JSA);
- projekty należy składać do Biura Obsługi Studenta po uprzedniej akceptacji promotora (opiekuna projektu) w formie papierowej (format A4, druk dwustronny w dwóch egzemplarzach) oraz na płycie CD;
- student jest zobowiązany do złożenia pracy dyplomowej/projektu dyplomowego do końca ostatniego semestru studiów w następujących terminach: do 30 września – w odniesieniu do studiów kończących się w semestrze letnim oraz do końca sesji egzaminacyjnej zimowej – w odniesieniu do studiów kończących się w semestrze zimowym;

- pozostałe warunki dopuszczenia do obrony określa Regulamin Dyplomowania PUSB, stanowiący Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 40/2019 Rektora Państwowej Uczelni im. Stefana Batorego z dnia 15.11.2019 r.

F. Forma i czas prezentacji projektu

Ostatnim etapem jest prezentacja projektu badawczego przy wykorzystaniu 5-10 slajdów, przygotowanych w standardzie Power Point. Slajdy dotyczyć powinny w szczególności, metodologicznej strony projektu oraz wniosków z przeprowadzonych badań. Czas prezentacji projektu nie powinien przekroczyć 10 minut.

4. Kryteria oceny.

- stopień samodzielności podczas przygotowywania założeń projektu i jego realizacji;
- zaangażowanie i terminowość wykonywania poszczególnych etapów projektu;
- ilość i jakość zgromadzonych informacji (podstawa źródłowa projektu);
- jakość przeprowadzonych analiz (ocena merytoryczna);
- atrakcyjność graficzna opracowanego projektu (ocena formalna);
- jakość prezentacji projektu badawczego.

Przykład opracowania projektu dyplomowego

TEMAT PROJEKTU DYPLMOWEGO:

Model zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego na przykładzie gminy .....

CEL OGÓLNY PROJEKTU:

.....
.....

ZAKRES ZADAŃ PROJEKTOWYCH:

.....
.....
.....

TERMIN REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PROJEKTU:

- Etap I. data: 30.11.2021 r., zadanie do wykonania: przygotowanie założeń indywidualnego projektu badawczego.
- Etap II. data: 31.01.2022 r., zadanie do wykonania: opracowanie teoretycznej części projektu.
- Etap III. data:....., zadanie do wykonania: przygotowanie i przeprowadzenie badań empirycznych/terenowych.

- Etap IV. data....., zadanie do wykonania: wykonanie obliczeń statystycznych opracowanie praktycznej części projektu (w tym wniosków i rekomendacji).
- Etap V. data 31.05.2021 r., przekazanie promotorowi (opiekunowi projektu) ostatecznej wersji projektu.
- Etap VI. data do 30.06.2021 r. złożenie gotowego projektu do Biura Obsługi Studenta.

Przykłady wskazania celu projektu, zakresu zadań projektowych, problemów, hipotez oraz metod i technik badawczych

Przykład celu ogólnego projektu:

Analiza skali zagrożeń i sposobów efektywnego zapobiegania i zwalczania ich występowania na terenie miasta gminy Łowicz.

Przykład zakresu zadań projektowych:

- Przedstawienie wybranych zagrożeń na obszarze miasta gminy Łowicz.
- Sporządzenie wykazu obiektów i urządzeń o potencjale kryzysowym.
- Przygotowanie mapy wybranych zagrożeń.
- Wskazanie zagrożeń dla określonych budynków/instytucji.
- Określenie skali prawdopodobieństwa wystąpienia danych zagrożeń na badanym obiekcie/obszarze.
- Przygotowanie wykazu sił i środków lokalnych umożliwiających likwidację analizowanych zagrożeń.
- Przedstawienie sposobów współpracy podmiotów bezpieczeństwa wewnętrznego (służb, inspekcji i straży, instytucji) w celu niwelowania zagrożeń na obszarze miasta gminy Łowicz.
- Opracowanie siatki bezpieczeństwa.
- Pozyskanie społecznej oceny na temat istniejących rozwiązań wybranych problemów bezpieczeństwa wewnętrznego (przy wykorzystaniu metody badań sondażowych, techniki ankiety/wywiadu eksperckiego).
- Inne.

Przykład problemów badawczych:

- Jaka jest specyfika lokalnych zagrożeń mieszkańców miasta gminy Łowicz?
- Gdzie zlokalizowane są kluczowe obiekty i urządzenia, stanowiące potencjalne zagrożenie dla mieszkańców miasta gminy Łowicz?
- Jakie jest prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń?
- Jakie służby i instytucje są odpowiedzialne za zwalczanie i zapobieganie zagrożeniom?

- Jaki jest poziom wiedzy na temat zagrożeń w mieście gminie Łowicz oraz jak można ten poziom wiedzy podnieść?
- Jaka jest społeczna ocena działań służb odpowiedzialnych za zwalczanie i zapobieganie zagrożeniom?
- Jakie działania należałoby podjąć, aby podwyższyć poziom bezpieczeństwa mieszkańców miasta gminy Łowicz?

Przykład hipotez badawczych:

- Prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia X ocenić należy jako minimalne.
- Poziom wiedzy mieszkańców miasta gminy Łowicz na temat zagrożeń w niej występujących jest wysoki.
- Mieszkańcy miasta gminy Łowicz pozytywnie oceniają działania służb odpowiedzialnych za zwalczanie i zapobieganie badanych zagrożeń.

Przykłady metod i technik badawczych:

- Metoda historyczna.
- Metoda statystyczna.
- Metoda komparatystyczna (porównawcza).
- Metoda krytycznej analizy źródeł.
- Metoda sondażu diagnostycznego.
- Technika badań ankietowych.
- Technika wywiadu.
- Technika obserwacji